

Monumentnummer*: 532456

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 15 juli 2016
Kadaster deel/nr: 67354/143

<i>Complexnummer</i>	<i>Complexnaam</i>
532424	NHW-Lunet III

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Utrecht	Utrecht	Utrecht

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Utrecht, Lunet III	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
Tolsteeg	B			3288
Utrecht	U			934
Utrecht	U			935
Tolsteeg	B			3417
Tolsteeg	B			3419
Tolsteeg	B			3428
Utrecht	U			2184
Utrecht	U			2187
Utrecht	U			2196
Utrecht	U			2197

Rijksmonumentomschrijving**

Cluster 46. Betonnen brug.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De BETONNEN BRUG in het Houtensepad bij Lunet III is een relatief zeldzaam voorbeeld van een speciaal vanwege de grootschalige wijziging van de verkeersinfrastructuur ten oosten van Utrecht gebouwde brug in de bestaande landweg vanuit de stad richting Houten. De weg / het Houtensepad liep van oudsher tussen de Lunetten III en IV door en kende een noordwaartse aftakking naar de Lunet III en een zuidelijke aftakking langs Lunet IV en dan verder richting de Polders Hoog- en Laag-Raven. Met de aanleg van de Waterlinieweg in de laatste vooroorlogse jaren kwam hierin een aanpassing, waardoor de aansluitingen met de stad noordelijker (langs het spoor) en zuidelijker (ter hoogte van huidige Brennerbaan) kwamen te liggen, terwijl er ter hoogte van Lunet III een brug over een deel van de fortgracht kwam te liggen. Het nieuwe, gekromde tracé van het Houtensepad met brug kwam aan de westzijde van het Lunet binnen de Militaire Landsgrond te liggen. Hiertoe is een tweetal loodsen (e en f3) gesloopt en werd tevens een aarden verdedigingswerk geslecht. De brug vervulde zowel een civiele als een militaire verkeersfunctie - dit laatste met name in verband met de gecompliceerde situatie rond het inundatiekanaal, de Waterlinieweg en de nabije, iets ten noorden van Lunet III gelegen spoorwegen naar Arnhem en Den Bosch. Met de latere verbreding van de Waterlinieweg is het talud van deze weg dicht tegen de weg en de brug komen te liggen, maar de aanleg en constructieve delen van de brug zijn in hoofdzaak nog gaaf aanwezig.

Omschrijving

BETONNEN BRUG in het Houtensepad bij Lunet III ten westen van het werk en gelegen binnen de als zodanig op de kaart aangeduide Militaire Landsgrond. De iets gekromde betonnen brug rust op tientallen, schuin ten opzichte van elkaar geheide, vierkante betonnen palen die op meerdere plaatsen dwars op de lengte van de brug met elkaar zijn verbonden door betonnen liggers. De totale lengte bedraagt circa 70 m - waarvan ongeveer 30 m recht en aan noord- en zuidzijden circa 20 m lange, licht gekromde aanbruggen. De aanbruggen zijn van het middelste, rechte bruggedeelte gescheiden door in het wegdek waarneembare naden. Aan de oostzijde van de brug bevindt zich een verhoogd trottoir dat over de gehele lengte wordt begeleid door een ijzeren leuning; aan de westzijde grenst de brug tegenwoordig dicht aan de Waterlinieweg.

Waardering

De BETONNEN BRUG in het Houtensepad bij Lunet III is van algemeen belang vanwege:

- * Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.
- * Architectuurhistorische waarden in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op: a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw), b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de en 20ste eeuw), c. het systeem van 'levende' veldversterking in de diepte (20ste eeuw).

Het betreft hier een onderdeel uit de periode 1935-1940, namelijk een aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde uiting van historische weg- en waterbouwkunde, dienende als militaire en civiele overspanning van een deel van een fortgracht en als oeververbinding.

- * Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex en met een aantal uit dezelfde tijd

daterende werken die zijn aangelegd vanwege ingrijpende verkeersinfrastructurele ontwikkelingen rond Utrecht.

* Het onderdeel representatief (karakteristiek) omdat het in samenhang met nabije werken een goed voorbeeld is van toepassing van dit type betonnen brug in een gecombineerde civiele en militaire situatie.

* Het onderdeel is tamelijk gaaf bewaard omdat het naar vorm en situering goed herkenbaar is gebleven en ook de technische uitvoering in hoofdzaak ongewijzigd is gebleven.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Open verdedigingswerk

Functie